

Cuprins

Abrevieri.....	19
Titlul III. Moștenirea testamentară	21
Capitolul I. Reguli generale cu privire la moștenirea testamentară	21
<i>Secțiunea I. Noțiunea de testament. Condiții de validitate.....</i>	<i>21</i>
§1. Definiția, caracterele juridice și cuprinsul testamentului	21
90. Precizări prealabile	21
91. Definiția legală a testamentului	23
92. Caractere juridice.....	24
93. Conținutul testamentului.....	26
94. Concluzii privind noțiunea de „testament”	31
95. Interpretarea testamentului	34
§2. Condițiile de fond pentru validitatea testamentului	38
A. Capacitatea	38
97. Regula.....	38
98. Incapacitățile de a dispune.....	39
99. Momentul în raport de care se apreciază capacitatea de a dispune prin testament	41
100. Sancțiunea incapacității legale de a dispune prin testament.....	41
101. Incapacități de a primi prin legate.....	42
102. Momentul în raport de care se apreciază incapacitatea de a primi prin legat și sancțiunea aplicabilă.....	48
B. Consimțământul	49
103. Reguli aplicabile	49
104. Existența discernământului – condiție pentru încheierea valabilă a testamentului.....	50
105. Consimțământul viciat parțial.....	52
106. Dolul.....	52
107. Sancțiunea.....	54
C. Obiectul și cauza.....	55
108. Precizări prealabile	55
109. Obiectul.....	55

110. Cauza	56
§3. Condiții generale de formă pentru validitatea testamentului	58
111. Precizări prealabile	58
112. Forma scrisă	58
113. Forma actului separat. Interzicerea testamentului reciproc	61
114. Sancțiunea nerespectării condițiilor de formă.....	63
115. Limitări ale efectelor nulității absolute și derogări	63
<i>Secțiunea a II-a. Diferite feluri de testamente. Condiții speciale de formă</i>	<i>67</i>
116. Enumerare	67
§1. Testamentele ordinare	69
A. Testamentul olograf.....	69
117. Noțiune	69
118. Avantaje și inconveniente	70
119. Scrierea	70
120. Data.....	73
121. Semnătura	76
122. Formalități ulterioare decesului testatorului	77
123. Forța probantă.....	78
123.1. Scrierea și semnătura	78
123.2. Data.....	79
B. Testamentul autentic	80
124. Noțiune. Reglementare	80
125. Avantaje și inconveniente	81
126. Autentificarea.....	83
127. Forța probantă.....	88
128. Înregistrarea testamentului autentic	89
§2. Testamentele privilegiate	91
129. Noțiune	91
130. Felurile testamentelor privilegiate	91
130.1. Testamentul întocmit în împrejurări excepționale	91
130.2. Testamentul naval și aeronautic.....	92
130.3. Testamentul militarilor	93

130.4. Testamentul celor internați într-o instituție sanitară.....	93
131. Reguli comune testamentelor privilegiate	94
§3. Alte forme testamentare	95
132. Considerații preliminare	95
A. Testamentul având ca obiect sume de bani, valori sau titluri de valoare	95
133. Reglementarea anterioară adoptării noului Cod civil	95
134. Testamentul sumelor și valorilor depozitate în sistemul noului Cod civil.....	98
B. Testamentul făcut de un cetățean român în străinătate.....	103
135.	103

Capitolul II. Regimul juridic al principalelor dispoziții

testamentare	105
<i>Secțiunea I. Legatul</i>	105
§1. Noțiunea de legat. Desemnarea legatarului.....	105
136. Noțiunea de „legat”.....	105
137. Desemnarea legatarului.....	106
§2. Clasificarea legatelor.....	108
138. Criterii de clasificare.....	108
A. Clasificarea legatelor după obiectul lor	109
139. Feluri.....	109
I. Legatul universal.....	110
140. Noțiune	110
141. Precizări pentru unele ipoteze speciale	110
II. Legatul cu titlu universal	113
142. Noțiune	113
143. Precizări	113
III. Legatul cu titlu particular	115
144. Noțiune	115
145. Varietăți de legate cu titlu particular.....	116
146. Legatul uzufructului.....	120
147. Legatul bunului altuia (art. 1.064 C. civ.).....	122
148. Legatul bunului indiviz.....	124
B. Clasificarea legatelor în funcție de modalități	126

149. Legatul pur și simplu	126
150. Legatul cu termen	126
151. Legatul sub condiție.....	128
152. Legatul cu sarcină (sub modo).....	130
152.1. Sarcina excesivă a legatului cu titlu particular	132
153. Revizuirea condițiilor și a sarcinilor	133
§3. Unele aspecte comune privind efectele legatelor	138
154. Regimul fructelor bunurilor ce constituie obiectul legatului	138
155. Cheltuielile predării legatului	140
§4. Ineficacitatea legatelor	141
156. Noțiune. Cauze.....	141
A. Nulitatea legatelor.....	141
157. Regim juridic	141
B. Revocarea legatelor.....	143
158. Considerații generale	143
a. Revocarea voluntară	143
159. Reglementare. Noțiune	143
160. Revocarea voluntară expresă (directă).....	144
161. Revocarea voluntară tacită (indirectă)	146
161.1. Întocmirea unui testament nou (ulterior)	146
161.2. Distrugerea, ruperea sau ștergerea testamentului olograf.....	152
161.3. Înstrăinarea voluntară a bunului ce constituie obiectul unui legat cu titlu particular	155
161.4. Distrugerea voluntară de către testator a bunului ce constituie obiectul legatului cu titlu particular	161
162. Retractarea revocării voluntare	162
b. Revocarea judecătorească.....	163
163. Noțiune. Cauze.....	163
164. Revocarea legatului pentru neîndeplinirea sarcinii	165
165. Revocarea legatului pentru ingraturdine	167
C. Caducitatea legatelor.....	169
166. Noțiunea de „caducitate”. Deosebirea față de nulitate și revocare.....	169

167. Cazurile de caducitate	170
168. Decesul legatarului	170
169. Incapacitatea legatarului de a primi legatul	173
170. Nedemnitătea legatarului	173
171. Renunțarea legatarului la legat	174
173. Pieirea totală a bunului care formează obiectul legatului	175
174. Regimul legatului-sarcină	178
D. Destinația bunurilor care au constituit obiectul unui legat ineficace	178
175. Regula	178
176. Excepții	180
176.1. Substituția vulgară	181
176.2. Legatul conjunctiv și dreptul de acrescământ	181
176.2.1. Condițiile pentru a opera dreptul de acrescământ	182
176.2.2. Modul în care operează dreptul de acrescământ	183
<i>Secțiunea a II-a. Dezmoștenirea (exheredarea)</i>	185
177. Noțiune	185
178. Feluri	186
178.1. Dezmoștenirea directă	186
178.2. Dezmoștenirea indirectă	188
178.3. Dezmoștenirea sancțiune	189
179. Efecte	191
180. Nulitatea dezmoștenirii	195
<i>Secțiunea a III-a. Execuțiunea testamentară</i>	196
§1. Noțiunea și natura juridică a execuțiunii testamentare	196
181. Noțiune	196
182. Natură juridică	198
182.1. Asemănări	198
182.2. Deosebiri	200
§2. Atribuțiile (puterile) executorului testamentar	200
183. Limitare prin lege	200
184. Dreptul de administrare	201
185. Puterile executorului testamentar	202

§3. Încetarea execuțiunii testamentare	204
186. Cazuri de încetare a execuțiunii testamentare.....	204
187. Obligația de a da socoteală	205
188. Răspunderea executorului testamentar	206
Capitolul III. Limitele dreptului de dispoziție asupra	
moștenirii	207
189. Considerații introductive.....	207
<i>Secțiunea I. Oprirea actelor juridice asupra unei moșteniri</i>	
<i>nedeschise, viitoare</i>	<i>208</i>
190. Reglementare. Noțiuni	208
191. Condiții	210
192. Sancțiunea aplicabilă	215
<i>Secțiunea a II-a. Oprirea substituțiilor, în general.</i>	
<i>Admisibilitatea în noul Cod civil a</i>	
<i>substituțiilor fideicomisare și a liberalităților</i>	
<i>reziduale</i>	<i>218</i>
193. Preliminarii. Considerații de ordin istoric.....	218
194. Substituțiile fideicomisare în sistemul Codului civil	
de la 1864	221
194.1. Elementele caracteristice ale substituției	
fideicomisare.....	222
194.1.1. Liberalități succesive având același obiect	223
194.1.2. Conservarea bunului care forma obiectul	
legatului.....	223
194.1.2. Stabilirea de către dispunător a ordinii	
succesorale pentru cazul morții	
gratificatului	223
194.2. Sancțiunea aplicabilă.....	224
194.3. Substituția vulgară.....	226
194.4. Dubla liberalitate în uzufruct și nuda	
proprietate	227
195. Substituțiile în sistemul noului Cod civil. Preliminarii..	227
196. Noțiunea „substituției” în noul Cod civil.....	231
197. Substituția fideicomisară în noul Cod civil.....	232
197.1. Noțiune	232

197.2. Elementele caracteristice ale substituției fideicomisare.....	232
197.2.1. Existența a două liberalități succesive având același obiect.....	232
197.2.2. Existența unei sarcini a instituitului constând în obligația de a administra bunurile care constituie obiectul liberalității și de a le transmite, la decesul său, substituitului	233
197.2.3. Liberalitatea consimțită în favoarea substituitului urmează să se execute doar la decesul instituitului	233
197.3. Regimul juridic al substituției fideicomisare	234
197.3.1. Problema incapacităților	234
197.3.2. Aplicarea dispozițiilor referitoare la fiducie... ..	234
197.3.3. Efectele cu privire la bunurile care constituie obiectul liberalității	237
197.3.4. Drepturile substituitului	239
197.3.5. Intangibilitatea rezervei instituitului.....	240
197.3.6. Ineficacitatea substituției	241
198. Liberalitățile reziduale	242
198.1. Noțiuni	242
198.2. Regimul juridic al liberalităților reziduale.....	243
198.2.1. Dreptul de dispoziție al instituitului. Interdicția de a dispune cu titlu gratuit.....	243
198.2.2. Independența patrimonială a instituitului	245
198.2.3. Aplicarea regulilor substituției fideicomisare.....	245
<i>Secțiunea a III-a. Oprirea liberalităților care încalcă rezerva succesorală</i>	<i>247</i>
§1. Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă	247
199. Considerații preliminare	247
200. Noțiunea de „rezervă succesorală” și de „cotitate disponibilă”.....	248
201. Justificarea rezervei succesorale	249
§2. Caracterele juridice ale rezervei succesorale	252

202. Rezerva este o parte din bunurile moștenirii.....	252
203. Caracterul imperativ (de ordine publică) al rezervei	253
204. Caracterul propriu al dreptului la rezervă	254
205. Dreptul la rezervă în natură.....	255
206. Caracterul individual al rezervei.....	256
207. Problema indisponibilității rezervei.....	257
§3. Moștenitorii rezervatari	258
208. Precizări prealabile	258
A. Rezerva descendenților.....	260
209. Noțiunea de „descendenți”.....	260
210. Quantumul rezervei descendenților.....	260
211. Problema descendenților decedați la data deschiderii moștenirii sau care sunt nedemni ori renunțatori	261
211.1. Descendenții decedați	261
211.2. Descendenții nedemni sau renunțatori.....	262
B. Rezerva ascendenților privilegiați (părinților).....	266
212. Noțiunea de „părinți”.....	266
213. Quantumul rezervei părinților.....	266
C. Rezerva soțului supraviețuitor	270
214. Quantumul rezervei soțului supraviețuitor.....	270
215. Imputarea rezervei soțului supraviețuitor asupra moștenirii.....	275
D. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor în concurs cu descendenții dintr-o căsătorie anterioară a defunctului	276
216. Reglementarea și justificarea cotității disponibile speciale	276
217. Noțiunea de „alți descendenți decât cei comuni lor” în sensul art. 1.090 C. civ.	279
218. Liberalitățile care intră sub incidența dispozițiilor art. 1.090 C. civ.	280
219. Determinarea quantumului cotității disponibile ordinare și a cotității disponibile speciale. Regimul juridic al diferenței dintre cele două cotații disponibile	281
220. Sancțiunea depășirii cotității disponibile speciale	286

§4. Calculul rezervei și al cotității disponibile	287
221. Precizări prealabile	287
222. Determinarea activului brut al moștenirii, prin însurarea valorii bunurilor existente în patrimoniul succesoral la data deschiderii moștenirii	289
222.1. Probleme speciale privind evaluarea bunurilor	290
223. Determinarea activului net al moștenirii, prin scăderea pasivului succesoral din activul brut al moștenirii	294
224. Reunirea fictivă, doar pentru calcul, la activul net, a valorii donațiilor făcute în timpul vieții de către cel care lasă moștenirea	296
224.1. Reunire fictivă	296
224.2. Gratuități nesupuse reunirii	298
224.3. Presumția de donație	300
224.3.1. Care sunt condițiile ce trebuie îndeplinite pentru aplicarea prezumției instituite de art. 1.091 alin. 4 C. civ.?	301
224.3.2. Persoanele care pot invoca prezumția instituită de art. 1.091 alin. (4) C. civ.	304
224.3.3. Efectele prezumției	307
224.4. Evaluarea bunurilor	307
224.4.1. Regula generală	307
224.4.2. Reguli speciale	308
224.4.3. Evaluarea dezmembrămintelor proprietății	311
225. Ordinea efectuării operațiunilor necesare pentru stabilirea masei de calcul	312
226. Determinarea valorii concrete a rezervei și a cotității disponibile	314
§5. Reducțiunea liberalităților excesive	315
227. Noțiunea de „reducțiune”	315
228. Persoanele care pot invoca reducțiunea	316
229. Ordinea reducțiunii liberalităților excesive	320
229.1. Legatele se reduc înaintea donațiilor	320
229.2. Legatele se reduc toate deodată și proporțional, afară dacă testatorul a dispus că anumite legate vor avea preferință, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte legate	321

229.3. Donațiile se reduc succesiv, în ordinea inversă a datei lor, începând cu cea mai nouă	323
229.4. Ordinea și măsura reducăunii liberalităăilor indirecte	325
230. Căile procedurale de realizare a reducăunii.....	326
230.1. Reducaunea prin bună învoială	326
230.2. Reducaunea pe cale judecătorească.....	327
231. Efectele reducăunii	331
231.1. Efectele reducăunii în cazul legatelor	331
231.2. Efectele reducăunii în cazul donaăilor.....	332
232. Reducaunea unor liberalităăi speciale (donaăia sau legatul are ca obiect un uzufruct, uz ori abitaăie sau o rentă ori întreținere viageră)	336
§6. Raportul donaăilor	341
233. Noăiune	341
234. Domeniul de aplicare al raportului	342
235. Corelaăia dintre raport și reducaune	345
236. Condiăiile obligaăiei legale de raport al donaăiilor	347
236.1. Să existe doi sau mai mulăi moștenitori cu vocaăie legală la moștenire în calitate de descendenăi ai defunctului sau de soă supravieăuitor.....	347
236.2. Moștenitorul obligat la raport să fi acceptat moștenirea	348
236.3. Moștenitorul legal să aibă și calitatea de donatar ...	349
236.4. Donaăia să nu fi fost scutită de raport	351
237. Persoanele care pot cere raportul	353
238. Donaăiile supuse raportului.....	355
239. Excepăiile de la obligaăia de raport	356
240. Modul de efectuare a raportului.....	359
240.1. Raportul prin echivalent	359
240.1.1. Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent.....	362
240.2. Raportul în natură	363
241. Căile procedurale de realizare a raportului	365

§7. Imputarea liberalităților și cumulul rezervei cu cotitatea disponibilă	368
242. Punerea problemei	368
243. Gratificatul nu este moștenitor rezervatar	369
244. Gratificatul este moștenitor rezervatar, iar liberalitatea nu este supusă raportului	370
245. Gratificatul este moștenitor rezervatar, iar liberalitatea este supusă raportului	372
246. Situația în care există mai multe liberalități, raportabile și neraportabile, iar beneficiarii liberalităților sunt atât moștenitori rezervatari, cât și persoane care nu au această calitate	373
Bibliografie selectivă	377